

چرا خانواده به رهبر نیاز دارد؟

تا این جا آموختید که هریک از اعضای خانواده وظایفی را برعهده دارند. آن‌ها با یکدیگر همکاری می‌کنند تا کارها و وظایف خود را به خوبی انجام دهند. اعضای خانواده با احساس مسئولیت و رعایت نظم برای دستیابی به موفقیت در خانواده تلاش می‌کنند. خانواده مانند یک گروه کوه‌نوردی است که خود را برای رفتن به قلّه‌ی کوه آماده کرده است. هریک از اعضای این گروه وظیفه‌ای را برعهده می‌گیرد و وسایلی را نیز با خود حمل می‌کند. آن‌ها آماده‌اند تا به همراه هم از راه‌های پر پیچ و خم کوهستان عبور کنند و خود را به سلامت به قلّه برسانند.

رهبر یک گروه کوه‌نوردی چه وظایفی برعهده دارد؟

دلیل بیاورید و پیشنهاد دهید.

در یک سفر گروهی کوه‌نوردی، کارهای زیادی باید انجام شود. اعضای گروه برای انجام دادن هریک از این کارها، نظریات متفاوتی دارند. به نظر شما، آیا درست است که هریک از اعضای این گروه به تنهایی به نظر خود عمل کند؟ چرا؟

برای ایجاد وحدت و یک پارچگی در میان اعضای این گروه به منظور در امان بودن از خطرهای کوهستان و سالم رسیدن به قلّه، شما چه راه‌حلی پیشنهاد می‌کنید؟

آن‌ها با وجود این که نظرهای متعدّد و گوناگونی دارند، باید از یک نظر واحد پیروی کنند. یک نفر از آن‌ها که مورد قبول همه یا اکثریت اعضای گروه است، باید تصمیم بگیرد که همه‌ی اعضای گروه از کدام مسیر بروند. سایر اعضای گروه نیز باید از تصمیمات او پیروی کنند. این فرد در یک گروه کوه‌نوردی چه نام دارد؟ به نظر شما، وی باید دارای چه ویژگی‌هایی باشد؟ کسی که سرپرستی و هدایت یک گروه کوه‌نوردی را برعهده دارد و همه‌ی اعضای گروه از او اطاعت می‌کنند، «رهبر» گروه یا «سرگروه» نامیده می‌شود. همه‌ی اعضای گروه کوه‌نوردی با وجود نظرهای متفاوت و سلیقه‌های گوناگون از تصمیم رهبر گروه که خود، او را انتخاب کرده‌اند، پیروی می‌کنند تا سالم و موفق به قلّه‌ی کوه دست یابند. البته رهبر گروه کوه‌نوردی در انتخاب مسیرها، زمان و مکان توقف و استراحت و کارهای دیگر با اعضای گروه خود مشورت می‌کند. اعضای گروه نیز با او هم‌فکری می‌کنند تا سفر خوبی داشته باشند.

اعضای این گروه کوه‌نوردی، در مواردی که با تصمیم رهبر گروه موافق نباشند، نظر خود را آزادانه بیان می‌کنند ولی هرگز از دستورات و مقررات او سرپیچی نمی‌کنند و به تصمیماتش احترام می‌گذارند. این گروه کوه‌نوردی پس از چند روز سفر پرخطر و سخت به قلّه‌ی کوه می‌رسند و فاتح و پیروز باز می‌گردند. به نظر شما اگر این گروه کوه‌نوردی

- برای تصمیم‌گیری و تنظیم مقررات، رهبری نداشته باشند؛
- هر یک از اعضای آن بخواهد از نظر شخصی خود پیروی کند؛
- هر یک برای خود مسیر جداگانه‌ای انتخاب نماید؛

سرپرست خانواده هنگام تصمیم‌گیری با اعضای خانواده مشورت می‌کند.

– اعضای گروه از دستورات و مقررات رهبر گروه سرپیچی کنند؛
آیا باز هم می‌توانند با سلامت و موفقیت به قلّه برسند؟

- خانواده نیز همچون یک گروه کوه‌نوردی به رهبر و سرپرستی نیاز دارد که
- در مواقع حسّاس تصمیمات لازم را بگیرد؛
- نیازهای اقتصادی اعضای خانواده را تأمین کند؛
- مشکلات اعضای خانواده را بشناسد و برای حل آن‌ها برنامه‌ریزی کند؛
- مقرراتی تنظیم کند که با پیروی از آن‌ها اعضای خانواده در کارهای خود موفق شوند.

بحث و گفت و گو کنید.

به نظر شما اعضای خانواده نسبت به رهبر خانواده چه وظایفی بر عهده دارند؟
کدام یک از اعضای خانواده می‌تواند رهبر و سرپرست خانواده باشد؟ چرا؟

سرپرست خانواده هنگام تصمیم‌گیری به نظر اعضای خانواده توجه می‌کند.

در بیش‌تر خانواده‌ها، پدر سرپرست خانواده است. او سرپرستی دل‌سوز و مهربان است و به اعضای خانواده برای رسیدن به هدف‌های خود یاری می‌رساند. پدر با هم‌فکری سایر اعضای خانواده – به‌خصوص مادر خانواده – در جریان زندگی تصمیمات لازم را می‌گیرد. او تصمیم‌گیری در بسیاری از موارد را در منزل به مادر خانواده واگذار می‌کند و به‌نظر او احترام می‌گذارد. سرپرست و رهبر خانواده نظریات و انتقادهای سایر اعضای خانواده را می‌پذیرد و برای هرچه بهتر شدن روابط خانوادگی می‌کوشد. در بعضی از خانواده‌های محترم شهدا و خانواده‌های دیگری که از نعمت پدر محروم‌اند، مادر سرپرست خانواده است. چنین خانواده‌هایی گرچه کمبود پدر را احساس می‌کنند ولی خود را با شرایط سازگار می‌سازند و تحت سرپرستی مادر خانواده به زندگی پر از صمیمیت خود ادامه می‌دهند. در این‌گونه خانواده‌ها مادر می‌کوشد تا ضمن انجام دادن وظایف پدر، وظایف مادری خود را نیز به انجام برساند و فرزندان متعهد و موفق تربیت کند.

خلاصه کنید.

– هر گروهی برای رسیدن به اهداف خود به رهبر نیاز دارد.

.....

.....

.....

پرسید و پاسخ دهید.

– چرا رهبر خانواده باید به نظریات دیگر اعضای خانواده نیز توجه کند؟

.....

.....

.....

فعالیت خارج از کلاس

۱- با والدین، معلمان و آشنایان خود مشورت کنید و به این سؤال پاسخ

دهید:

با توجه به نقش و اهمیت وجود رهبر در یک گروه، کسی که رهبری

گروهی را به عهده می‌گیرد، باید چه ویژگی‌هایی داشته باشد؟

۲- آیه‌ی ۱۵۹ سوره‌ی آل عمران را در قرآن پیدا کنید. ترجمه‌ی آن را

در دفتر خود بنویسید. با توجه به مطالب درس، چه نکاتی را از این آیه برداشت

می‌کنید؟ در کلاس بررسی کنید.

در برابر سختی‌ها و مشکلات چه باید کرد؟

بحث و گفت و گو کنید.

تصور کنید که شما به همراه گروهی از دوستانتان به یک سفر کوه‌نوردی

می‌روید.

در جریان این سفر با چه مشکلاتی ممکن است روبه‌رو شوید؟

آیا این مشکلات و سختی‌ها در یک سفر کوه‌نوردی، عادی و طبیعی به نظر

می‌رسند؟

چرا با وجود این سختی‌ها عده‌ای به سفرهای کوه‌نوردی بسیار علاقه‌مندند؟

در برابر سختی‌ها و مشکلات چه باید کرد؟

بسیاری از سختی‌ها و مشکلات در یک سفر کوه‌نوردی طبیعی است. البته ممکن است بعضی از اعضای گروه کوه‌نوردی به رهبر گروه اعتراض کنند و اظهار نارضایتی نمایند. رهبر نیز خوب می‌داند که آن‌ها خسته شده‌اند و به همین دلیل، به آنان امیدواری می‌دهد ولی سایر اعضای تیم امیدوارند که مشکلات به‌زودی حل شوند و گروه به قلّه دست یابد. آن‌ها به آینده امیدوارند و وجود این سختی‌ها را برای رسیدن به قلّه لازم می‌دانند. پس در برابر مشکلات مقاومت می‌کنند. در این میان، تنها کسانی به قلّه‌ی کوه می‌رسند و فاتح و پیروز برمی‌گردند که در جریان مشکلات و سختی‌ها از خود مقاومت نشان می‌دهند و احساس عجز و ناتوانی نمی‌کنند.

خانواده نیز در مسیر زندگی همانند یک گروه کوه‌نوردی با مشکلات بسیاری روبه‌رو می‌شود. ممکن است یکی از اعضای خانواده به‌سختی مریض شود. خانواده‌هایی هم در اطراف ما زندگی می‌کنند که از نعمت داشتن پدر محروم‌اند. پدر بعضی از این خانواده‌ها در جریان جنگ تحمیلی شجاعانه جهاد کرده و به شهادت رسیده‌اند. اعضای این قبیل خانواده‌ها برای رضای خدا مشکلاتی را تحمل کرده و با همکاری یک‌دیگر محیطی شاد و دوستانه را برای خود به‌وجود آورده‌اند. البته دوستان، همسایگان و خویشاوندان نیز در حلّ مشکلات این گروه مشارکت داشته‌اند.

ممکن است بعضی خانواده‌ها در بعضی از مناطق کشور در اثر سیل و زلزله با مشکلاتی روبه‌رو شوند. در این گونه موارد، مردم مسلمان کشورمان به یاری آسیب‌دیدگان می‌شتابند. آسیب‌دیدگان نیز سعی می‌کنند سختی‌ها و مشکلات را تحمل کنند و به تدریج و با کمک هم‌وطنان خود خانه‌های ویران شده‌شان را بسازند.

خانواده‌هایی که در برابر مشکلات و سختی‌ها از خود مقاومت نشان می‌دهند و با تحمل سختی‌ها، دست از تلاش نمی‌کشند، به موفقیت دست پیدا می‌کنند.

هنگام بروز مشکلات، ما نسبت به هم نوعان خود چه وظیفه ای داریم؟

نمونه بیاورید و پیشنهاد کنید.

در این درس با بعضی از مشکلات خانواده‌ها آشنا شدید. به نظر شما خانواده‌ها با چه مشکلات دیگری ممکن است روبه‌رو شوند؟
وظایف اعضای خانواده در برابر این مشکلات چیست؟

خلاصه کنید.

– وجود سختی‌ها و مشکلات در زندگی امری طبیعی است.

.....

.....

.....

بپرسید و پاسخ دهید.

– شما به عنوان عضو خانواده‌ی خود، برای رفع مشکلات خانواده به پدر و مادران چه کمکی می‌توانید بکنید؟

.....

.....

.....

فعالیت خارج از کلاس

۱– از پدر و مادر خود بپرسید که اعضای خانواده‌ی شما تا به حال در برابر چه مشکلاتی مقاومت کرده و با تحمل سختی، تلاش و پشتکار به چه موفقیت‌هایی دست یافته‌اند.

۲– آیه‌ای از قرآن کریم یا حدیثی از معصومین (ع) یا یکی از سخنان حضرت امام خمینی (ره) درباره‌ی تحمل سختی‌ها و مشکلات را در دفتر خود بنویسید.

چرا باید در خانواده از خودگذشتگی وجود داشته باشد؟

دلیل بیاورید.

می دانید که وجود سختی ها و مشکلات در زندگی خانوادگی امری طبیعی است و هیچ خانواده ای بدون مشکل نیست. با توجه به این مطلب، به سؤال های زیر پاسخ دهید.

آیا اگر هریک از اعضای خانواده به کار شخصی خود مشغول باشد، مشکلات خانواده حل می شود؟ چرا؟
آیا بدون همیاری با یک دیگر و از خودگذشتگی اعضا، خانواده می تواند بر مشکلات خود غلبه کند؟ چرا؟

اگر در رفتارهای هریک از اعضای خانواده‌ی خود دقت کنید، متوجه می‌شوید که آنها تنها به دنبال برآوردن خواسته‌های خود نیستند بلکه برای رفع نیازهای سایر اعضای خانواده نیز تلاش می‌کنند.

آیا تا به حال با دقت به کارها و رفتارهای مادر خود توجه کرده‌اید؟

– او بسیار تلاش می‌کند که شما در فعالیت‌های مربوط به مدرسه موفق باشید؛

– اگر بتواند شما را در درس‌هایتان یاری می‌کند؛

– وسایل راحتی شما را فراهم می‌کند تا بهتر بتوانید کارهای خود را انجام دهید؛

– موفقیت شما را موفقیت خود می‌داند؛

– اگر شکست بخورید، او احساس شکست می‌کند؛

– ممکن است از بسیاری علایق خود به خاطر یاری رساندن به شما صرف‌نظر کرده

باشد؛

– اگر برای شما مشکلی پیش آید، به آن بی‌توجه نیست و به اندازه‌ی شما و شاید

بیش‌تر احساس ناراحتی می‌کند و در رفع آن مشکل با شما همراه می‌شود.

بحث و گفت‌وگو کنید.

موارد صفحه قبل بیانگر کدام خصوصیت مادر شماست؟

آیا سایر اعضای خانواده نیز می‌توانند چنین خصوصیتی داشته باشند؟
آیا تا به حال، نسبت به اعضای خانواده‌ی خود، از خودگذشتگی نشان داده‌اید؟ حالات و احساسات خود را پس از انجام دادن این عمل در کلاس بازگو کنید.

فکر کنید که اگر از خودگذشتگی را در خود تقویت کنید، چه کارهای دیگری را در منزل می‌توانید انجام دهید؟

آیا اگر در خانواده،

– تنها به فکر کارهای خود باشید و به دیگران توجهی نکنید؛

– وقتی کسی از شما طلب یاری می‌کند، با خون سردی به او پاسخ منفی

دهید؛

– رسیدگی به علایق و فعالیت‌های شخصی خود را از همه چیز مهم‌تر

بدانید، باز هم نسبت به اعضای خانواده‌ی خود از خودگذشتگی دارید؟ چرا؟

خلاصه کنید.

– هریک از اعضای خانواده علاوه بر تأمین خواسته‌های خود، در جهت رفع نیازهای سایر اعضا نیز تلاش می‌کند.

.....
.....
.....

بپرسید و پاسخ دهید.

– دو خانواده‌ی زیر را با یک دیگر مقایسه کنید.
الف – خانواده‌ای که اعضای آن نسبت به هم از خودگذشتگی دارند.
ب – خانواده‌ای که اعضای آن نسبت به هم از خودگذشتگی ندارند.

.....
.....
.....

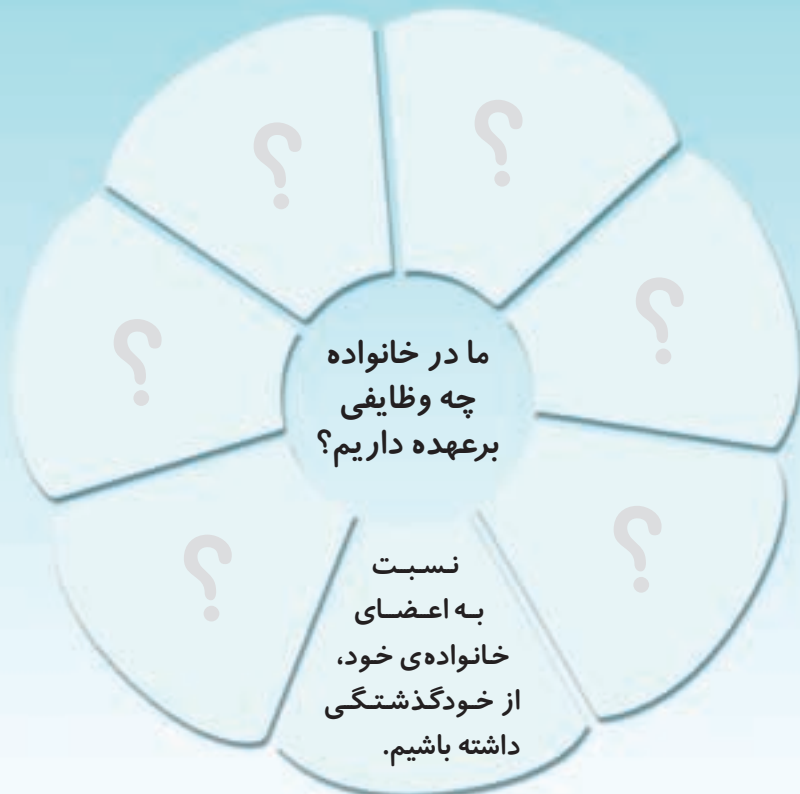
فعالیت خارج از کلاس

۱– امام خمینی (ره) در مورد از خودگذشتگی انسان‌ها سخنان زیادی دارند؛ نمونه‌ای از آن‌ها را در دفتر خود بنویسید.
۲– با اعضای خانواده‌ی خود مشورت کنید و به سؤال‌های زیر پاسخ دهید.
– از خودگذشتگی در جامعه چه تأثیراتی دارد؟
– چه کسانی به عنوان الگوهای از خودگذشتگی و ایثار در جامعه به شمار می‌روند؟ چرا؟

۳– ارتباط بیت زیر را با مطالب درس در کلاس بررسی کنید.
تو کز محنت دیگران بی‌غمی نشاید که نامت نهند آدمی

شکل زیر را کامل کنید.

فصل سوم

وَ جَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا
و شمارا گروه گروه و قبیله قبیله قرار دادیم تا یکدیگر را بشناسید.
(حجرات ۱۳)

گروه

در درس‌های گذشته، آموختید که ما در این جهان پناور تنها نیستیم و نیازهای بی‌شماری داریم.

خانواده اولین گروهی است که به رفع این نیازها می‌پردازد. ما با خانواده‌ی خود رابطه داریم؛ در برابر آن نقش‌های مختلفی را پذیرفته‌ایم و سعی می‌کنیم که با احساس مسئولیت، نظم و از خودگذشتگی به وظایف خود عمل کنیم. با مشورت و همکاری دیگران، زندگی بهتری برای خود و خانواده‌مان فراهم می‌کنیم و در برابر مشکلات از خود مقاومت نشان می‌دهیم ولی تنها اعضای خانواده نیستند که ما با آن‌ها رابطه‌ی صمیمی داریم بلکه در اطراف ما افراد دیگری نیز هستند که با آن‌ها رابطه‌ی دوستانه برقرار می‌کنیم. شما در چند درس آینده با گروه‌های مختلفی که می‌توانید عضو آن‌ها شوید، آشنا خواهید شد.

گروه دوستان چه ویژگی‌هایی دارد؟

نمونه و دلیل بیاورید.

شما به جز اعضای خانواده‌ی خود چه کسانی را می‌شناسید و با آن‌ها ارتباط

دارید؟ چند نمونه بیاورید.

آیا همه‌ی آن‌ها از دوستان شما به حساب می‌آیند؟ چرا؟

نسبت به کسانی که دوست شما هستند، چه احساس و رفتاری دارید؟

درباره‌ی آن‌ها چگونه فکر می‌کنید؟

در اطراف شما علاوه بر اعضای خانواده، افراد دیگری نیز هستند که شما با آن‌ها روابط دوستانه و صمیمی دارید.

– اگر آن‌ها را برای مدتی نبینید، احساس دل‌تنگی می‌کنید.

– اگر کسی آن‌ها را بیازارد، آزرده می‌شوید و برای دفاع از آن‌ها اقدام می‌کنید.

– کارهای زیادی را با هم انجام می‌دهید و از این که در کنار آن‌ها باشید، لذت می‌برید.

– آن‌ها را دوست دارید؛ آن‌ها نیز متقابلاً شما را دوست دارند و برای شما ارزش

قائل‌اند.

– دوست دارند شما نیز در بازی‌هایشان شرکت کنید.

– اگر مدتی شما را نبینند، احساس دل‌تنگی می‌کنند و به خانه‌ی شما سر می‌زنند و

خواهان دیدار شما هستند.

– اگر کسی شما را بیازارد، آزرده می‌شوند و برای دفاع از شما اقدام می‌کنند.

– از این که کاری را در کنار شما انجام دهند، لذت می‌برند. شما را به خاطر خودتان

اعضای گروه دوستان با یک دیگر رابطه ای صمیمی دارند.

دوست دارند نه برای این که کاری را برایشان انجام دهید.
 حدس می‌زنید این‌ها چه کسانی هستند؟
 کسانی که شما با آن‌ها چنین رابطه‌ای دارید، دوستان شما هستند و با هم یک گروه دوستی را به وجود آورده‌اید. آیا می‌توانید اعضای گروه دوستی خود را نام ببرید؟

بحث و گفت و گو کنید.

ما نسبت به دوستانمان احساس و رفتار خاصی داریم که نسبت به دیگران این احساس و رفتار را نداریم.
 با توجه به این مطلب، در این باره گفت و گو کنید که یک گروه دوستی چه ویژگی‌هایی دارد.

آیا همه‌ی گروه‌هایی که می‌شناسید این ویژگی‌ها را دارند؟
 خانواده از چه جهاتی به گروه دوستی شبیه است؟

اگر کمی دقت کنید، در اطراف خود گروه‌های دوستی بی‌شماری را می‌بینید. ممکن است هریک از اعضای خانواده‌ی شما عضو یک گروه دوستی مستقل باشد؛ مثلاً پدر، مادر یا خواهر شما هریک دست‌کم عضو یک گروه دوستی هستند. رابطه‌ی آن‌ها با دوستانشان، تقریباً شبیه رابطه‌ی شما با دوستانتان است.

شما با افرادی که عضو کلاس شما و با شما هم کلاس هستند، یک گروه را تشکیل می‌دهید؛ مثلاً گروه کلاس اول راهنمایی «ب». به نظر شما، آیا این کلاس خصوصیات گروه دوستی را دارد؟

اگر دقت کنید، خواهید دید که همه‌ی خصوصیات گروه دوستی – که در صفحه‌ی قبل برشمردیم – در یک گروه کلاسی یافت نمی‌شود؛ بنابراین، یک گروه کلاسی را نمی‌توان گروه دوستی نامید. البته ممکن است در یک گروه کلاسی، چند گروه دوستی کوچک نیز وجود داشته باشد.

آیا می‌توانید گروه‌های دیگری را نام ببرید که گروه دوستی به شمار نمی‌آیند؟

آیا این دو نفر یک گروه را تشکیل می‌دهند؟ چرا؟

خلاصه کنید.

– ما نسبت به دوستان خود احساس صمیمیت داریم و با آنها با محبت

رفتار می کنیم.

.....

.....

.....

بپرسید و پاسخ دهید.

– خانواده و گروه دوستی را با یک دیگر مقایسه کنید.

.....

.....

.....

فعالیت خارج از کلاس

۱– در چه مواردی می توانیم به دوستانمان کمک کنیم؟ چگونه؟ با

والدین و دوستان خود در این مورد مشورت کنید.

۲– در مورد ویژگی های دوست یا نقش دوست در زندگی، آیه یا حدیثی

پیدا کنید و در دفتر خود بنویسید.